

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

«ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ПЕДАГОГА»
(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістрів
напряму/спеціальності

_____ 01 Освіта, 013 Початкова освіта _____
(шифр і назва напрямку, спеціальності)

Розробник програми: Кузьмінський А.І. доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри педагогіки і психології

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол № 6 від „31” серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

_____ д-р пед. н. Біда О. А. _____
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна комунікація педагога» складена відповідно до навчального плану підготовки магістрів напряму (спеціальності) «013 Початкова освіта»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення теорії, методики та практики системи комунікативних знань умінь, що забезпечують реалізацію функцій, покладених на педагога, здійснення майбутніми фахівцями професійної педагогічної комунікації на високому рівні. Професійно-педагогічна комунікація є основною формою педагогічного процесу, продуктивність якого обумовлюється цілями й цінностями спілкування прийнятими всіма суб'єктами за норму індивідуальної поведінки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліни, з якими перетинається «Професійно-педагогічна комунікація педагога»: «Загальна педагогіка», «Загальна психологія», «Педагогічна майстерність», «Теорія і методика виховної роботи», «Педагогічна етика та естетика», «Філософія», «Інноваційні освітні технології», інші.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Професійно-педагогічна комунікація як феномен педагогічної діяльності
2. Засоби професійно-педагогічної комунікації

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

«Професійно-педагогічна комунікація педагога» полягає в оволодінні фахівцями системою комунікативних знань, умінь, що забезпечують реалізацію функцій, покладених на викладача в цілому, здійснення майбутніми фахівцями професійно-педагогічної комунікації на високому якісному рівні, можливість самореалізації й самовдосконалення студентів через вербальні, невербальні засоби комунікації з точки зору педагогічної діяльності інженера-педагога.

1.2. Основне завдання вивчення дисципліни «Професійно-педагогічна комунікація педагога» є:

- надання студентам знань теоретичних положень професійно-педагогічної комунікації;
- практичне оволодіння технікою керівництва педагогічною комунікацією;
- оволодіння ефективними шляхами впливу на співрозмовника, суб'єкта комунікації.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- історичні витоки професійно-педагогічної комунікації;
- сутність, види, функції, моделі комунікації;
- сутність, структуру, сферу, динаміку педагогічного конфлікту;
- конфлікт у взаємодії «викладач-студент», «викладач-викладач», «викладач-керівник»;
- шляхи подолання конфліктів професійно-педагогічної комунікації;
- сутність, функції мови й мовлення викладача, його індивідуальний стиль;
- види, особливості вербальних засобів професійно-педагогічної комунікації;
- культуру мови і мовлення педагога; техніку мовлення педагога;
- мовленнєвий етикет та моделі взаємодії «викладач-студент»;
- сутність, класифікація невербальних засобів комунікації;
- співвідношення вербальних і невербальних засобів комунікації;
- особливості зовнішнього вигляду, поведінки педагога;

вміти:

- використовувати багатство мови у професійно-педагогічній комунікативній діяльності;
- реалізувати основні різновиди мовлення у професійно-педагогічній комунікативній діяльності;

- добирати в усному й писемному педагогічному мовленні найдоцільніші формули мовленнєвого етикету;
- моделювати процес професійно-педагогічної комунікації, враховуючи його структурні елементи;
- організовувати процес прийому й передачі інформації;
- управляти процесом в системі «викладач-студент»;
- установлювати суб'єкт-суб'єктні стосунки з суб'єктом комунікації;
- установлювати комунікативні зв'язки в колективі;
- використовувати інформаційні ресурси комп'ютерних технологій для організації навчально-виховного процесу;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години/4 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Професійно-педагогічна комунікація як феномен педагогічної діяльності

Тема 1. Професійно-педагогічна комунікація як феномен педагогічної діяльності. Особливості професійно-педагогічної комунікації

Сутність, суб'єкт, об'єкт, функції професійно-педагогічної комунікації. Модель процесу комунікації. Комунікативність викладача. Особливості, функції педагогічного спілкування. Педагогічне спілкування як діалог. Стиль спілкування, моделі спілкування. Культура слухання.

Тема 2. Педагогічне спілкування як провідна складова професійно-педагогічної комунікації

Особливості, функції педагогічного спілкування. Педагогічне спілкування як діалог.

Тема 3. Стиль спілкування

Стили спілкування, моделі спілкування. Культура слухання. Роль установки в педагогічному спілкуванні.

Змістовий модуль 2. Засоби професійно-педагогічної комунікації

Тема 4. Засоби професійно-педагогічної комунікації

Вербальні засоби професійно-педагогічної комунікації

Знакові системи як засоби комунікації. Види вербальних засобів комунікації. Усне, писемне, внутрішнє мовлення викладача. Культура мови і культура мовлення викладача

Основні ознаки культури мови і культури мовлення викладача. Техніка мовлення. Мовленнєвий етикет педагога. Невербальні засоби професійно-педагогічної комунікації

Сутність і засоби невербальної комунікації. Екстралінгвістичні і просодичні засоби комунікації. Міміка. Жести. Усне і писемне мовлення педагога

Мовленнєві засоби, мовленнєві уміння. Когнітивна та діяльнісна складові спілкування. Фраза, текст, підтекст у мовленні викладача. Різновиди мовлення – монолог, діалог.

Тема 5. Комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації. Дистанційне навчання

Комп'ютерні комунікації в освіті. Робота педагога з комп'ютерними мережами. Електронна пошта. Встановлення комунікативних зв'язків завдяки участі у всесвітніх тематичних телеконференціях. Пошук матеріалів у мережі Інтернет. Пошук психолого-педагогічної інформації за допомогою пошукового серверу Рамблер.

Форми взаємодії у системі «викладач-студент». Етичні правила у глобальних інформаційних мережах. Валеологічні аспекти роботи з комп'ютером.

3. Рекомендована література

Нормативно-правова база

(Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, листи Міністерства освіти і науки України):

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
2. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
3. Закон України “Про вищу освіту” // Голос України. – 2002. – 5 березня.
4. Закон України “Про вищу освіту” Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
5. Закон України “Про дошкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
6. Закон України “Про загальну середню освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України “Про освіту” // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 21, від 21 травня.
8. Закон України “Про освіту” // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
9. Закон України “Про позашкільну освіту” [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
10. Закон України “Про професійно-технічну освіту” // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.
12. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://uapravo.net/data/base28/ukr28703/htm>.
13. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.

Основна література

1. Абрамович С.Д. Мовленнєва комунікація / С.Д. Абрамович, М.Ю. Чікарькова: Підручник. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 342с.
2. Алексеев М. Н., Григорьев С. Г Принципы построения учебного Веб-сайта // Материалы XI международной конференции «Информационные технологии в образовании» (ИТО-2001) (<http://ito.edi.gi/2001/ito/III/1/111-1-2.html>).
3. Андреев А.А. Дидактические возможности средств информационных и телекоммуникационных технологий в системе дистанционного обучения // Материалы XII международной конференции «Информационные технологии в образовании» (ИТО-98-99) (<http://ito.edi.gi/1998-99/h/andreev-t.html>).
4. Андрианов М. С. Анализ процессов невербальной коммуникации как паралингвистики // Психологический журнал. – 1995– Т. 16. – № 5.
5. Белоглазова Л. Б. Принципы построения образовательного сайта // Материалы XI международной конференции «Информационные технологии в образовании» (ИТО-2001) (<http://ito.edi.gi/2001/ito/III/1/111-1-40.html>).
6. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студ. вищ. навч. закл. - К.: ВЦ «Академія», 2001. – 245с.
7. Волкова Н. П. Педагогічні комунікації: Навч. посібник. - Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2002. – 175с.
8. Гойхман О. Я., Надеина Т. М. Основы речевой коммуникации: Учеб. для вузов / Под ред. О. Я. Гойхмана. – М.: ИНФРА, 1997. – 127с.
9. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення. - Харків: ОВС, 2002. – 139с.

10. Женева Н. А. Возможности применения Веб-форумов в учебном процессе // Материалы XI международной конференции «Информационные технологии в образовании» (ИТО-2001) (<http://ito.edi.ru/2001/ito/III/1/111-1-9.html>).
11. Зайченко О. І., Островерхова Н. М., Даниленко Л. І. Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти: Монографія. – К.: ВПЦ «Техпрінт», 2000. – 129 с.
12. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. – Дрогобич: Вид. фірма «Відродження», 1994.
13. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студ. вищих навч. закладів / За ред. О. І. Пушкаря. – К.: ВЦ «Академія», 2002.– 129с.
14. Иващенко Ф. И. Особенности установления психологического контакта с учащимися // Педагогика. – 1999. – № 2.
15. Лалл Джеймс. Медіа, комунікації, культура. Глобальний підхід: Пер. з англ. – К.: «К.І.С.», 2002. –126с.
16. Мурсалімова Н. Ситуаційні фактори, які визначають стиль поведінки керівника при командному менеджменті // Вісник УАДУ. -2001. - № 4.
17. Мусатов С. Педагогічна комунікація: Психологічні витоки та особливості // Освіта і управління. – 1999. – Т. 3. – № 3.
18. Орлов П. Й., Лушанский А. М. Научно-образовательная сеть Харькова: содержание, проблемы и перспективы: Научно-практ. пособие. - Харьков: Ун-т внутр. дел, 2000. – 278с.
19. Основи дистанційного навчання. Дистанційний курс: Навчальний посібник / За ред. В. М. Кухаренко. – Харків: ХДПУ, 1999.
20. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посіб. для вчителів / Авт. кол.; За ред. Ю. І. Машбіца. – К.: ТЗМН, 1997.
21. Петрова Е. А. Жесты в педагогическом процессе: Учеб. пособие. - М.: Моск. город. пед. об-во, 1998.
22. Сагач Г. М. Риторика: Навч. посібник для студ. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: Вид. дім «Ін Юре», 2000. –235с.
23. Семиченко В. А. Психология общения. - К.: Центр «Магістр-S», 1997.
24. Сердюк О. П. Основи управління комунікативним процесом: Підручник. – К.: ІЗМН, 1998.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Навчальні досягнення студентів перевіряються з використанням поточного і підсумкового контролю.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання домашнього завдання студентами.

У кінці кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи.

У кінці семестру студенти пишуть підсумкову контрольну роботу (залік).

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Засобами об'єктивного контролю рівня знань студентів є усне опитування, розв'язання практичних завдань, тести, тестові завдання різних типів, ситуаційні завдання.